

TĂNG CƯỜNG HỢP TÁC GIỮA TRƯỜNG ĐẠI HỌC VÀ DOANH NGHIỆP TRONG ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC

TS NGUYỄN THỊ LAN

Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

Trường đại học, học viện (sau đây gọi chung là trường đại học) là cơ sở giáo dục đại học đào tạo, nghiên cứu đa ngành, được cơ cấu tổ chức theo quy định của Luật Giáo dục đại học. Trong giai đoạn hiện nay, trước sự phát triển nhanh chóng của Cách mạng Khoa học - Công nghệ 4.0, yêu cầu hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp đang ngày càng trở thành nhu cầu bức thiết vì lợi ích của cả hai bên và vì sự phát triển của đất nước, của xã hội.

1. Sự cần thiết phải hợp tác giữa trường đại học với doanh nghiệp trong đào tạo nguồn nhân lực hiện nay

Thứ nhất, hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp trong đào tạo nguồn nhân lực luôn được Đảng và Nhà nước quan tâm, là một chủ trương quan trọng của Đảng để đưa đất nước phát triển bền vững. Trong quá trình đổi mới, Đảng luôn chú trọng việc tạo mọi điều kiện để các cơ sở đào tạo và doanh nghiệp hợp tác với nhau vì sự phát triển của đất nước. Trên tinh thần đó, Nghị quyết Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 6 (khóa XI) đã chỉ rõ, *tăng cường liên kết giữa tổ chức khoa học và công nghệ với doanh nghiệp trong việc thực hiện nhiệm vụ nghiên cứu ứng dụng, đổi mới công nghệ, đào tạo nhân lực*. Mục 3, Điều 37 Luật Giáo dục Đại học (sửa đổi năm 2018) đã quy định: “Cơ sở giáo dục đại học có trách nhiệm phối hợp với doanh nghiệp, đơn vị sử dụng lao động trong việc sử dụng chuyên gia, cơ sở vật chất, trang thiết bị để tổ chức đào tạo thực hành, thực tập nhằm nâng cao kỹ năng thực hành, thực tập và tăng cơ hội việc làm của sinh viên”.

Thứ hai, hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp xuất phát từ nguyên lý học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn. Hồ Chí Minh từng chỉ rõ: *Học với hành phải đi đôi. Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy*. Trường đại học là nơi đào tạo nguồn nhân lực có trình độ cao trên mọi lĩnh vực đời sống xã hội - trong đó có lĩnh vực kinh tế. Nhưng kiến thức nhà trường đào tạo chủ yếu thiên về lý thuyết, còn quá trình sản xuất, kinh doanh ở doanh nghiệp mới là thực tế phong phú để kiểm nghiệm, áp dụng lý thuyết đã được học. Vì vậy, trong chương trình đào tạo của trường đại học đều phải có thời gian đi thực tế, thực tập ở các cơ sở sản xuất, kinh doanh. Những hoạt động này giúp sinh viên nắm vững, củng cố kiến thức đã học, rèn luyện chuyên môn đã được đào tạo để sau này ra trường bớt bỡ ngỡ, thích ứng nhanh với thực tiễn, có thể đảm đương được nhiệm vụ được giao.

Thứ ba, hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp mới có thể tạo sự liên kết giữa đào tạo và sử dụng. Thông qua hợp tác mà nhà trường nắm bắt được nhu cầu nhân lực của các doanh nghiệp cả về số lượng, ngành nghề chuyên môn, kỹ năng cần đạt được của sinh viên sau khi ra trường. Về phía doanh nghiệp, thông qua hợp tác mà có được nguồn nhân lực chất lượng cao, phù hợp với yêu cầu chuyên môn, giảm được tình trạng lãng phí vì phải đào tạo lại sau khi tuyển dụng. Hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp thì hai bên có thể hỗ trợ lẫn nhau và vì lợi ích của hai bên.

Vì vậy, tăng cường hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp ngày càng có ý nghĩa cấp thiết, góp phần quan trọng trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội.

2. Hình thức hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế và sự phát triển như vũ bão của cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0, thời gian gần đây, các trường đại học cũng như các doanh nghiệp đã nhận thức được sự cần thiết phải hợp tác với nhau trong đào tạo nguồn nhân lực vì lợi ích của cả hai bên nên đã chú trọng hơn đến hoạt động này và bước đầu đã đạt được một số kết quả nhất định.

Để thực hiện hợp tác, nhà trường và doanh nghiệp ký kết để hỗ trợ lẫn nhau trong đào tạo và tuyển dụng nhân lực và các lĩnh vực khác. Mỗi trường đều ký kết hợp tác với hàng chục, hàng trăm doanh nghiệp với nhiều lĩnh vực kinh doanh. Các trường không những hợp tác với doanh nghiệp trong nước mà còn hợp tác với nhiều doanh nghiệp ở nước ngoài. Trường Đại học Công nghiệp Vinh (Nghệ An) ký kết hợp tác với Công ty FAJ thuộc Tập đoàn Will. Công ty THHH Nakayama Việt Nam... Trên cơ sở văn bản đã ký kết giữa nhà trường và doanh nghiệp, hợp tác ở các trường đại học hiện nay được thực hiện với các hình thức chủ yếu sau:

Thứ nhất, doanh nghiệp tham gia các sự kiện do nhà trường tổ chức như khai giảng, bế giảng, ngày hội việc làm, lễ nhập ngành, hội thi...

Các kỳ khai giảng và bế giảng của nhà trường một số doanh nghiệp tiêu biểu đã ký kết hợp tác đã được mời tham dự. Các doanh nghiệp đã dành một phần lợi nhuận để hỗ trợ các sinh viên vượt khó để học tập, các sinh viên có kết quả học tập xuất sắc hoặc sinh viên tiêu biểu trong các phong trào thi đua của nhà trường. Trong lễ bế giảng, các doanh nghiệp tham dự sẽ giới thiệu với sinh viên vừa tốt nghiệp nhu cầu tuyển dụng nhân lực của doanh nghiệp, định hướng cho các em tìm việc làm phù hợp với ngành nghề đào tạo. Việc các trường kết hợp *Lễ bế giảng* với *Ngày hội việc làm* cũng là phù hợp. Hàng năm, các trường đều kết nối với các doanh nghiệp tổ chức *Ngày hội việc làm*. Thông qua tổ chức ngày hội việc làm, nhà trường tạo điều kiện cho sinh viên tiếp cận các thông tin do doanh nghiệp cung cấp, giúp sinh viên nắm bắt

được nhu cầu, yêu cầu, định hướng trong tuyển dụng nhân sự của doanh nghiệp để các em chuẩn bị đầy đủ hành trang để được làm việc theo đúng chuyên môn đã được đào tạo. Cũng thông qua hoạt động này, sinh viên khóa cuối và các doanh nghiệp có cơ hội tiếp cận với nhau vì nhu cầu của cả hai bên.

Với phương châm hoạt động thiết thực, xây dựng chương trình đào tạo theo hướng *Gắn nhà trường với doanh nghiệp*, hoạt động hướng nghiệp, tạo việc làm cho sinh viên được các trường rất chú trọng. Hàng năm, nhà trường phối hợp với nhiều doanh nghiệp tổ chức ngày hội việc làm để tạo cơ hội cho sinh viên tiếp cận với nhà tuyển dụng, nâng cao bản lĩnh, tự tin, nhanh chóng tìm được việc làm sau khi tốt nghiệp. Trong ngày này, nhiều doanh nghiệp đã đăng ký tham gia với mong muốn sẽ tiếp cận và tuyển dụng được nguồn lao động có chất lượng cao.

Tổ chức *Ngày hội việc làm* là hoạt động thường niên ở các trường đại học với nhiều doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh tham gia. Ngày hội đã mang lại nhiều vị trí tuyển dụng và hàng ngàn cơ hội việc làm, thực tập tốt nghiệp cho các bạn sinh viên. Ban Giám hiệu các trường đã thực hiện nhiều chủ trương nhằm gắn đào tạo với sử dụng lao động, lý thuyết gắn với thực hành và xu hướng công nghệ hiện nay trên thế giới. Do đó, các trường đã đào tạo được nhiều thế hệ sinh viên có kiến thức chuyên môn vững vàng, có kỹ năng tốt, có tính chuyên nghiệp trong làm việc, được các doanh nghiệp sử dụng lao động đánh giá cao. Các trường đại học khác cũng rất chú trọng hoạt động này. Công ty TNHH VSIP Nghệ An phối hợp với Trường Đại học Công nghiệp Vinh tổ chức Ngày hội việc làm VSIP Nghệ An. Ngày hội đã thu hút được đông đảo sinh viên của nhà trường tham gia. Năm 2022, các doanh nghiệp tại Khu Công nghiệp VSIP Nghệ An có nhu cầu tuyển dụng khoảng 4.000 lao động thuộc các ngành kinh tế và kỹ thuật như công nghệ thông tin, công nghệ điện - điện tử, kế toán...

Ngoài ngày hội việc làm, các trường còn tổ chức những cuộc thi hữu ích có sự tham gia của các doanh nghiệp như “Tài và trí sinh viên Nông - Lâm” (Đại học Kinh tế Nghệ An), “Bản lĩnh nhà quản trị” (Đại học Vinh); “Học sinh, sinh viên với ý tưởng khởi nghiệp” (Đại học Công nghiệp Vinh)... Các cuộc thi này nhằm khẳng định kiến thức chuyên môn, kết hợp

giữa học và hành vừa là cơ hội giới thiệu cho các doanh nghiệp nguồn nhân lực trẻ, tiềm năng. Với sự năng động, sáng tạo của ngành kế toán, các khoa hàng năm đã tổ chức *Lễ nhập ngành và gặp mặt tân sinh viên* với sự tham gia của nhiều doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh. Trong buổi lễ đã mời diễn giả của các doanh nghiệp thực hiện chương trình Talkshow với chủ đề được sinh viên quan tâm. Các doanh nghiệp đã gặp gỡ, trao đổi với sinh viên về cơ hội việc làm, nhu cầu nhân lực, định hướng tiêu chuẩn tuyển chọn nhân lực, tạo cho các em niềm tin về tương lai ngay khi vừa bước chân vào trường.

Thứ hai, tổ chức hội thảo có sự tham gia của các doanh nghiệp với các chủ đề như “Xu hướng công tác giống gia súc và thức ăn chăn nuôi”; “Nâng cao chất lượng đào tạo, kết nối doanh nghiệp và giải quyết việc làm cho học sinh, sinh viên”; “Ứng dụng và chuyển giao công nghệ sinh học sản xuất các sản phẩm nông nghiệp theo hướng hữu cơ”... Trong hội thảo, nhà trường có thể cung cấp những vấn đề mới về lý thuyết. Doanh nghiệp với bề dày thực tiễn của mình cung cấp cho những người tham dự những kiến thức thực tế phong phú, đa dạng, hữu ích. Thông qua hội thảo, mỗi bên đều thu hoạch được những kiến thức bổ ích cho lĩnh vực mà mình quan tâm và trao đổi giải pháp để hợp tác ngày càng hiệu quả hơn.

Bên cạnh đó, các khoa, bộ môn cũng đã mời doanh nghiệp phối hợp tổ chức các buổi sinh hoạt học thuật. Đây là một hoạt động rất bổ ích được tiến hành thường xuyên ở nhiều trường đại học theo các bộ môn. Nhiều chủ đề hấp dẫn, bổ ích đã được các chuyên gia của doanh nghiệp thực hiện.

Thứ ba, mời các chuyên gia của các doanh nghiệp tham gia góp ý xây dựng chương trình đào tạo; giảng bài cho sinh viên theo từng chủ đề gắn với học phần; tổ chức các khóa học ngắn hạn về chuyên môn, khóa huấn luyện kỹ năng mềm, kỹ năng thực tế, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng tham gia phỏng vấn khi tìm việc làm trong các doanh nghiệp trong nước và doanh nghiệp quốc tế; tư vấn hỗ trợ giới thiệu việc làm cho sinh viên... Đây là một hoạt động được tổ chức thường xuyên ở nhiều trường đại học. Để xây dựng chương trình đào tạo, các khoa, bộ môn đã tổ chức nhiều buổi seminar với sự tham gia của nhiều chuyên gia của các doanh nghiệp. Các chuyên gia cung cấp nhiều kiến

thức thực tế, những cơ hội và rủi ro những xảy ra trong quá trình sản xuất kinh doanh... Nếu như trước đây, chương trình đào tạo do các bộ môn, khoa tự xây dựng, thì nay không thể thiếu được việc tham gia của các doanh nghiệp. Với kiến thức thực tế phong phú trong lĩnh vực kinh doanh của mình, các doanh nghiệp đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu góp phần đưa chương trình đào tạo gần với thực tiễn, rút ngắn khoảng cách giữa lý thuyết và thực hành.

Thứ tư, phối hợp đưa sinh viên, giảng viên đi thực tế, thực tập, triển khai các chương trình thực tập sinh, du học và làm việc tại nước ngoài. Thực tế, thực tập là một khâu quan trọng trong thực hiện chương trình đào tạo của nhà trường. Hoạt động thực tập vào dịp cuối khóa của sinh viên không chỉ diễn ra trong nước mà còn thực tập ở nước ngoài. Với hoạt động này, doanh nghiệp đã trở thành một mắt xích quan trọng không thể thiếu trong đào tạo nguồn nhân lực ở trường đại học. Chương trình thực tập sinh ở nước ngoài được nhiều sinh viên tham gia trải nghiệm. Các trường còn ký kết với doanh nghiệp lựa chọn sinh viên xuất sắc từ năm 1, năm 2, năm 3 để đào tạo ở nhà trường và doanh nghiệp. Khi sinh viên làm việc ở doanh nghiệp sẽ được trả lương với cam kết sau khi ra trường sẽ công tác ở doanh nghiệp với thời hạn nhất định.

Thứ năm, xây dựng quỹ học bổng dành cho sinh viên với mục đích thực hiện các hoạt động khuyến học, khuyến tài. Doanh nghiệp là các nhà tài trợ cho quỹ này để động viên, khuyến khích sinh viên học tập. Học bổng sẽ được trao vào các dịp tổ chức lễ khai giảng, ngày hội việc làm, hội thi...

Như vậy, trong những năm gần đây, hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp đang ngày càng được chú trọng và bước đầu đã đạt được nhiều kết quả tích cực. *Về phía các nhà trường* đã nhận thức được tầm quan trọng của việc hợp tác với doanh nghiệp trong thực hiện chương trình đào tạo và có kế hoạch thực hiện. Hoạt động hợp tác được tổ chức dưới nhiều hình thức phong phú, đa dạng và mang lại hiệu quả rất thiết thực. Giảng viên, sinh viên rất quan tâm đến các hoạt động gắn với doanh nghiệp. *Về phía các doanh nghiệp* bước đầu cũng nhận thức được tầm quan trọng của việc hợp tác với nhà trường trên nhiều lĩnh vực và dành một phần chi phí, lợi nhuận để đẩy mạnh hoạt động này.

Tuy vậy, việc hợp tác vẫn còn những hạn chế dẫn đến hiệu quả chưa cao. *Một là*, cả hai bên chưa có một chiến lược cho hoạt động này mà còn mang tính ngắn hạn, hoặc gắn với tư tưởng nhiệm kỳ, chưa có các hợp tác đạt được thành công mang tính dài hạn giữa các bên. *Hai là*, hợp tác trong thời gian qua chủ yếu tập trung trong hoạt động tiếp nhận sinh viên đến kiến tập/thực tập; trao học bổng sinh viên, tổ chức ngày hội việc làm và tuyển dụng sinh viên mới tốt nghiệp. Việc các doanh nghiệp tham gia góp ý cho chương trình đào tạo, tham gia giảng dạy dừng lại ở mức độ còn khiêm tốn, còn lĩnh vực nghiên cứu khoa học và công nghệ chưa được chú trọng. *Ba là*, một số hoạt động còn mang tính hình thức nên chưa đạt được hiệu quả như mong muốn. *Bốn là*, hợp tác giữa hai bên vẫn chưa được xây dựng trên cơ sở những cam kết có tính chất lâu dài và bền vững. *Năm là*, đối tượng hợp tác chủ yếu là doanh nghiệp trong nước, còn đối với doanh nghiệp nước ngoài còn hạn chế...

3. Giải pháp tăng cường hợp tác giữa trường đại học với doanh nghiệp

Để việc hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Nghệ An trong đào tạo nguồn nhân lực ngày càng mở rộng và hiệu quả hơn, xin đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất, đối với nhà trường:

- Xác định việc hợp tác với doanh nghiệp trong bối cảnh Cách mạng Công nghệ 4.0, hội nhập quốc tế hiện nay là tất yếu và giữ vai trò rất quan trọng trong việc góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho khu vực Bắc miền Trung và cả nước. Có thể nói, việc hợp tác này nếu thực hiện có hiệu quả sẽ nâng cao chất lượng đào tạo, từ đó củng cố, phát triển uy tín của nhà trường đối với người học, với xã hội. Do đó, trước hết cần nâng cao nhận thức của Ban Giám hiệu các trường, các khoa, phòng, ban, các tổ chức đoàn thể, mỗi cán bộ, giảng viên và sinh viên về vai trò, ý nghĩa của việc hợp tác với doanh nghiệp trong đào tạo nguồn nhân lực.

- Cử bộ phận phụ trách hoạt động hợp tác với kế hoạch dài hạn và ngắn hạn cho việc hợp tác với các doanh nghiệp. Đây là điều kiện quan trọng để việc thực hiện trở thành nề nếp, mang tính bắt buộc chứ không phải ngẫu hứng, tùy thích. Hàng năm đánh giá

kết quả hợp tác, chỉ ra những thành tựu, hạn chế và tìm giải pháp để đưa hoạt động này đạt hiệu quả hơn.

- Xây dựng quy chế hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp. Trong quy chế này cần chú trọng phát huy vai trò của cán bộ, giảng viên. Họ sẽ là cầu nối để liên kết nhà trường với doanh nghiệp. Do đó, cũng cần có chế độ khuyến khích những tập thể, cá nhân góp phần kết nối doanh nghiệp và nhà trường.

- Chú trọng đẩy mạnh hợp tác về giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Nhà trường cần phát huy ưu thế của đội ngũ chuyên gia của doanh nghiệp trong giảng dạy những chuyên đề cần nhiều kiến thức thực tế. Chủ động trong việc hợp tác với doanh nghiệp

- Mở rộng hợp tác với các doanh nghiệp ở nước ngoài gắn với chuyên ngành đào tạo của trường. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay thì vấn đề này cần được lãnh đạo nhà trường quan tâm hơn.

Thứ hai, đối với doanh nghiệp:

- Xác định việc hợp tác với nhà trường không những chỉ vì đáp ứng nhu cầu về nguồn nhân lực, mà còn là thực hiện trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp và vì sự phát triển lâu dài của doanh nghiệp. Thường xuyên cử cán bộ phụ trách hoạt động hợp tác với nhà trường và xây dựng kế hoạch hợp tác.

- Tạo mọi điều kiện thuận lợi về cơ sở vật chất, về kinh phí, nhân lực để việc hợp tác với nhà trường thực hiện có hiệu quả.

- Hàng năm thông báo cho nhà trường về nhu cầu nhân lực của doanh nghiệp cả về số lượng, trình độ chuyên môn và các kỹ năng khác để nhà trường có định hướng trong đào tạo cho phù hợp với nhu cầu của xã hội.

- Phối hợp với nhà trường đánh giá chất lượng nguồn nhân lực do nhà trường đào tạo đang công tác ở doanh nghiệp.

- Chủ động, tích cực tham gia các hoạt động hợp tác với nhà trường.

Tóm lại, hợp tác giữa trường đại học và doanh nghiệp là xu thế tất yếu trong đào tạo nguồn nhân lực hiện nay vì lợi ích của mỗi bên, của thể hệ trẻ và vì sự phát triển của cộng đồng, của xã hội. Việc hợp tác phải dựa trên nguyên tắc hai bên cùng có lợi thì mới có thể bền vững. Trong hoạt động này, ngoài sự nỗ lực của nhà trường và doanh nghiệp, thì các cơ quan

chức năng có liên quan cùng tham gia thì mới có thể đạt được hiệu quả cao.